13. İsim Tamlaması (İzafet Terkibi)

Arapça izafet terkibi olarak adlandırılan isim tamlaması Muzâf Muzâfun İleyh adıyla iki isimden oluşur. Muzaf tamlanan olup muzafun ileyh de tamlayandır. Bu iki mana açısından birbirini tamamlarlar. İzâfet terkibi Türkçe'ye çevrilirken genellikle önce muzâfun ileyh sonra muzâf tercüme edilir. Muzâfun ileyh bağlanırken ..ın, in, ..un, ün takısı alır. Muzâf cümledeki yerine göre hareke alır, yani fâil olduğunda merfû, mef'ûl olduğunda mansûb, veya harfi cerden sonra geldiğinde mecrûr olur. Muzâfun ileyh'in ise sonu hep mecrûrdur (esredir). İki ismin birbirine müzekkerlik-müenneslik veya müfret-tesniye-cemi hususunda uyması gerekmez. Muzafun ileyh marife olursa tamlama belirtili isim tamlaması, nekre olursa belirtisiz isim tamlaması olur.

Muzafun İleyh (Tamlayan)	Muzaf (Tamlanan)
الْوَلَدِ	قَلَمُ
Çocuğ**un**	kalemi
وَلَدٍ	قَلَمُ
(Herhangi) Bir çocuğun	kalemi
Harekesi her zaman mecrurdur. (Kesra) Marife olması için (اَلْ) takısı alabilir. Nekre olduğunda iki kesra alır.	Harekesi cümledeki yerine göre değişir. (اَلْ) takısı almaz. Tenvin almaz.

İzafet ikiden fazla isimden de oluşabilir. Zincirleme isim tamlaması dediğimiz bu terkipte harf-i tarifi veya tenvini en sondaki isim alır. Aradakiler bir sonrakine muzâf olarak esre alsa da harf-i tarif almaz.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Evin Bahçesinin Kapısı	بَابُ حَدِيقَةِ الْبَيْتِ
(Herhangi Bir) Evin Bahçesinin Kapısı	بَابُ حَدِيقَةِ بَيْتٍ

Tamlamalı isimlerde harfi cerler tamlamanın önüne gelir.

Örnek:

Türkçesi	Arapçası
Sabah gazetesini okulun kütüphanesinde mi okudun?	هَلْ قَرَأْتِ جَرِيدَةَ الصَّبَاحِ فِي مَكْتَبَةِ الْمَدْرَسَةِ؟

Muzaf olan kelime tesniye (ikil) ya da cemi (çoğul) müzekker ise bu kelimelerin sonunda bulunan nun harfi silinir.

Örnekler:

İsim Tamlaması	İsim	Cemi Müzekker İsim
مُسْلِمُو اَلْبَلَدِ	اَلْبَلَدُ	مُسْلِمُونَ
مُسْلِمِي الْبَلَدِ	اَلْبَلَدُ	مُسْلِمِينَ
Ülkenin Müslümanları	Ülke	Müslümanlar

İsim Tamlaması	İsim	Cemi Müennes İsim
مُسْلِمَاتُ اَلْبَلَدِ	اَلْبَلَدُ	مُسْلِمَاتٌ
Ülkenin Müslümanları	Ülke	Müslümanlar

İsim Tamlaması	İsim	Tesniye Müzekker İsim
تِلْمِيذَا اَلْمَدْرَسَةِ	اَلْمَدْرَسَةُ	تِلْمِيذَانِ
تِلْمِيذَيْ اَلْمَدْرَسَةِ	اَلْمَدْرَسَةُ	تِلْمِيذَيْنِ
Okulun iki öğrencisi	Okul	İki Öğrenci

İsim Tamlaması	İsim	Tesniye Müzekker İsim
تِلْمِيذَتَا اَلْمَدْرَسَةِ	اَلْمَدْرَسَةُ	تِلْمِيذَتَانِ
تِلْمِيذَتَيْ اَلْمَدْرَسَةِ	اَلْمَدْرَسَةُ	تِلْمِيذَتَيْنِ
Okulun iki öğrencisi	Okul	İki Öğrenci

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Bir evin kapısı	بَابُ بَيْتٍ	Evin kapısı	بَابُ الْبَيْتِ
Senin dayın	خَالُكَ	Muhammed'in kalemi	قَلَمُ مُحَمَّدٍ

Konuyla İlgili Cümle Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Bir çocuğun kitabı bulundu.	وُجِدَ كِتَابُ وَلَدٍ
Çocuğun kitabı bulundu.	وُجِدَ كِتَابُ الْوَلَدِ
İki çocuğun kitabı bulundu. (Nekre)	وُجِدَ كِتَابُ وَلَدَيْنِ
İki çocuğun kitabı bulundu. (Marife)	وُجِدَ كِتَابُ الْوَلَدَيْنِ
Okulun iki öğretmeni gitti. (Müzekker)	ذَهَبَ مُعَلِّمَا الْمَدْرَسَةِ
Okulun iki öğretmeni gitti. (Müennes)	ذَهَبَتْ مُعَلِّمَتَا الْمَدْرَسَةِ
Okulun öğretmenleri gitti. (Müzekker)	ذَهَبَ مُعَلِّمُو الْمَدْرَسَةِ
Okulun öğretmenleri gitti. (Müennes)	ذَهَبَتْ مُعَلِّمَاتُ الْمَدْرَسَةِ
Hâlit'in iki kitabını gördüm.	رَأَيْتُ كِتَابَيْ خَالِدٍ
Halit ana babasının ölümünden sonra ne yaptı?	مَاذَا فَعَلَ خَالِدٌ بَعْدَ مَوْتِ وَالِدَيْهِ؟
Mü'minin kalbi Allah'ın evidir.	قَلْبُ الْمُؤْمِنِ بَيْتُ اللّٰهِ
Ahmet Cuma namazını şehrin mescidinde eda etti.	أَدَّى أَحْمَدُ صَلَاةَ الْجُمْعَةِ فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ
Tatil günlerinde ailemle başkente giderim.	فِي أَيَّامِ الْعُطْلَةِ أَذْهَبُ مَعَ عَائِلَتِي إِلَى الْعَاصِمَةِ

Okulun öğrencileri her işte ona sorarlar.	يَسْأَلُهُ طُلاَّبُ الْمَدْرَسَةِ فِي كُلِّ عَمَلٍ
Allah bütün insanları kıyamet gününde toplar.	يَجْمَعُ اللَّهُ النَاسَ جَمِيعاً فِي يَوْمِ الْقِيَامَةِ